

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

1923-рэ ильсүм
Гызыгъязыгъау кындыкы

Адыгэ макъ

№ 42 (22251)

2021-рэ ильэс

ШЭМБЭТ

ГҮЭТХАПЭМ и 13

Осэ гыэнэфагъэ илэп

Кынхэзтутыгъэхэр ыкин
нэмэгдэхээр
тисайт ижүүлэцштийн

WWW.ADYGOVOICE.RU

Адыгэ Республикаем и Правительствэ игъээзет

128

Гүэтхапэм и 14-р — адыгабзэмрэ тхыбзэмрэ я Маф

Адыгэ Республикаем щыпсэухэу льытэнэгъэ
зыфэтишынхэрэр!
Тичыншыгъау лъапшхэр!

Адыгабзэмрэ тхыбзэмрэ я Мафэ фэшл тышьуфэгушо!
Лъэпкэ пэпчыкэ иньдэлэльфыбзэ лъэпкэ зыкынныгъэм итамын
тъеу, осэнчэ мылькоу, лъэпкэ культурэм ылъапсэу, блэкыгъэмрэ
къеклощтымрэ зээлыгхырэ амалеу щыт.

Тикультурэрэ тхыбзэрэ къытфэзыухумэгъэ ллэужхэр дгээ
лъапшхэр, а клэн байр къеухумэгъэнимкэ, ллэшшэгэу пчагъаг
мэ къазэпирхыгъэ хабзэхэр, культурэ шуягъэхэр къыткэху
хъэхэрэм алтыгъээсыгъэнхэмкэ тфэлъэкъырэр зэкэ тшлэн

фо.
Адыгабзэ зыгульхэр зэкэ ныдэлльфыбзэр къызатегъэнэжын
тъеням, ныбжыкъехэм лъэпкэ литературэмрэ хабзэхэмрэ наху
куоу зэрэгшашэнхэм яхыхыгъэ юфыгъохэм язешшохын наху чанеу
къихэдгээлэжъэнх фое.

Клэнэгъаджхэм, наукэм, культурэм, искуствэм яюфышхэм, зишэнэгъэкэ хъалэлэу ныбжыкъехэм адэгощэрэ, адьгабзэр
зээлыгъашэ, адьгэ хабзэхэм, лъэпкэ культурэм афэгъэхыгъеу
нахыбэ зышэ зышоигъо пстэуми мы мафэм тызэрафэрэзэр
ятэло.

Ныбджэгъу лъапшхэр, псаунгъэ пытэ, насып, щылкэ-псэукэ
дэгэу шуыншэнэу, адьгабзэмрэ культурэмрэ жъугъэлъэнэу
тышьуфэльяло!

Адыгэ Республикаем и Лышхъяу,
Урысые политики
партиеу «Единэ Россиием» и Адыгэ шъольыр къутамэ
и Секретарэу Къумпыйл Мурат

Адыгэ Республикаем и Къэралыгъо Совет — Хасэм
и Тхъаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

Ныбджэгъу лъапшхэр!

Шъунашэ ээрэштэудагъэу, тинепэрэ зэхэт номеруу къэдгэхъазыгъэр зыфэгъэхыгъэр
адьгабзэмрэ тхыбзэмрэ я Маф. Клэнэгъаджэ Ишшэхэу адыгабзэмкэ сабыйхэр езыгъа-
дажхэу, тинидэльфыбзэ языгъашхэу зэкъош республикишм — Адыгейм, Къэртээ-
Бэлькъарым ыкИи Къэрэшэ-Щэрдэжэсм ашылажхээрэм тигъээзет ишкүбгъохэр непэ
афэдгээшьошагъэх. Тиклэнэгъаджхэу адьгабзэм икъеухумэн фэбанхэрэм шхъашэ
афэтшы ыкИи аферым афэтэло!

Республикэ гъээзтэу «Адыгэ макъэм»
иредактор шъхьайшэ ДЭРБЭ Тимур.

Ныдэлльфыбзэм иухъумакIу

Еджапшэм апэрэ лъэбэкью зыщычэтидзагъэм къыщегъэжыгъэр
шэныгъэ гьогоу тызытхэгъэр клэнэгъаджэм къыддегощи. Ар
сыдигъуу ыпшыгъу кытфэхъу, ятлонэрэ ным фэдэу кытшхъащыт.
Тызэрэзекъоштыр тэзыгъэлъэгъоу, тишэн-хэбзэ дахэхэр тэзыгъашэу,
тызыпшурэр клэнэгъаджэр ары.

Мэлгощ Лидэ ицыхыгъом
къыщегъэжыгъэр клэнэгъаджэм
сэнэхъатыр къыхихыгъагь.

— Язгъэхышт предметыр
къыхэсхынным берэ сегүпшыса-
гъэп, — кытфэуатэ Мэлгощ
Лидэ. — Адыгабзэр тэзыгъэхы-
штыгъэ Шъэоцыкыу Арамбый

иуорокхэр сыдигъуу сшогъэшшэ-
гыоныштыгъэх. Аш кызыэриуа-
тэрэм узлэпищэштыгъ, уезэшшы-
штыгъэп. Тарихыр, шэн-хаб-
зэхэр зыпхырыштыгъэ рассказхэр
ышылакэм рипхырыштыгъэх. Ахэр
гүшүшэхэмкэ, ыорыуатхэмкэ
къыгъэбайштыгъэх. Хэтрэ клэ-

лэеэгъаджи ипредмет клэнэгъы-
хэм шу зэаригъэлъэгъущым
пиль, аш пае ekololakIэхэр
кьеугупшысих, ау Шъэоцыкыу
Арамбий пстэуми къахэшчи-
штыгъ.

(ИкIеух я 4-рэ н. ит).

Адыгеир я 6-рэ чыпIэм шыIЭ хъугъэ

Лъэпкъ проектэу «Демографием» игъэцэктэн анахь мэхъанэ зиэ зэфэхъысыжъеу фэхъуугъэр сабьеу зидунай зыхъожыхэрэм япчагъэ нахь макъэ зэрэхъуугъэр ары. Адыгэ Республиктэм и Лышьхъэ ипресс-къулыкъу къизэритырэмкъэ, мы къэгъэльэгъонымкъэ Адыгейм я 6-рэ чыпIэр Урысыем щыыгъ. Мы ильэсым къыклоцI сабьеу къагъэнэжыгъехэм япчагъэ нахыбэ хъугъэ.

Мы лъэныкъомкъэ юфшэнэр нахь дэгъоу зэхэцгъэнэм фэш Адыгэ Республиктэм и Лышьхъэ Күумпыл Мурат АР-м псаунтээр къеухъумэгъэнэмкъэ и Министерствэрэ Мыеекъопэ къэралыгъо технологоческэ университетимрэ пшъериль гъэнэфагъехэр афишыгъэх.

— Пандемиет гухэльзэу тиэ-

хэр зэрихъокыгъэх. Псынкъэу инфекционнэ госпитальхэр къизэлутхыгъэх, сымаджхэрэм япчагъэ къыщыгъэгъэнэм фэш ишикълагъэр зэшлэхъигъ, оборудованиекъехэр, ізэгъу уцхэр зэдгэгъотыгъэх. Федеральнэ ыкъи республикэ мылькур, бюджетым къыхэмыхыгъэ ахъщэр аш пэудгъэхъагъ.

Псаунтыгъэр къеухъумэгъэнэм исистемэ нахышиу шыгъэнэм пае тшлэрэм шуаугъэ къызитыщтыр медицинэм илофышэхэм зэрифшэшьашу япшэрыльхэр агъэцакъэ зыхъукъэ ары, — къыхигъещыгъ Күумпыл Мурат.

АБРЭДЖ Сэтэнай.

Къырым, Севастополь ягъатх

Шъолыр зэнэкъою «Къырым игъатх» зыфиорэр заочнэ шыкъэм тетэу гъэтхапэм и 15 — 18-м Адыгэ Республиктэм щыкъоцт.

Къырым ыкъи Севастополь Урысыем къызэрэххажыгъэхэм фэгъэхыгъэ юфхъабзэр Адыгэ Республиктэм культурэмкъэ и Министерствэрэ республикэм лъэпкъ культурэмкъэ и Гупчэрэ зэхашэ.

Къалхэм, районхэм ятвorchескэ куп анахь дэгъухэр, орэдийхэр, сурэтышхэр, лъэпкъ іэнэласэхэр, тхыгъэхэм къяджэхэрэр, нэмыхыкхэри зэнэкъоюм хэлэжьэнхэу къырагъэблагъэх.

Къырым ехъылгээ орэдир анахь дэгъоу къэзыгуагъэхэр, усэхэм, прозэкъ тхыгъэхэм къяджагъэхэр, сурэтышхэм юофшагъэхэр, фэшхъафхэр зэхэшаклохэм къыхагъэштыгъ.

Культурэм, искуствэм юофшэ цэргийхэр, творчествэм пыльхэр осеш купым хагъехьга.

Упчээ зиэхэр мыш фэдэ телефонкъэ зэхэшаклохэм афтеох хъущт: 8(8772)54-45-56.

— «Къырым игъатх» анахь чанэу хэлэжьагъэхэм афэгъэхыгъэ эдэгъохэр гъэтхапэм и 18-м Адыгэ Республиктэм культурэмкъэ и Министерствэ инэклубгъохэм къащыдгъэльэгъоцтых, — къытиуагъ зэхэшэхкъо купым хэтэу, республикэм культурэмкъэ и Министерствэ иотдел ишацэу Ацуумыж Лианэ.

— Заочнэ шыкъэу щытми, я V-рэ зэнэкъоюр гъэшэгъон хъущтэу сэлэйтэ. Хагъеунз-фыкъырэ чыпIэрэхэр къыдэзыхыхэрэм шуухафтынхэр аратыжышты.

Къырым, Севастополь ягъатх э зеушомгъу, зэкошныгъэм итъогу мэпти. Искуствэм зэфищхэрэ шъолырхэм гъатхэр зэдагъэмэфкъы, ягушуагъо зэдагоши.

Псэу, лажъэ, Къырым! О уиххъоноигъэхэм тарэгушо.

ЕМТЫЛЫ Нурбый.

Урысые Федерации и Президент и Указ

Урысые Федерации икъэралыгъо тынхэр афэгъэшьошэгъэнэм ехъылгагъ

Коронавирусыр цыфхэм къямыгъеутэлгээнэм ыкъи ар кызэтэгэеуцогъэнэм ялахьышо зэрэхашыхэрэм фэш Пироговым иорден афэгъэшьошэгъэнэу:

Іэшынэ Нэфсэт Арамбый ыпхъум — щэфаклохэм яфитыныгъэхэр къызэрраухумэрэм, цыфхэм Ѣылкъэ тэрэз ялэнэм гүунэ альзыыфырэ Федеральнэ къулыкъум Адыгэ Республиктэмкъэ и Гъэлорышланлэ иотдел ишацэ.

Янченко Ольгэ Сергеий ыпхъум — щэфаклохэм яфитыныгъэхэр къызэрраухумэрэм, цыфхэм Ѣылкъэ тэрэз ялэнэм гүунэ альзыыфырэ Федеральнэ къулыкъум Адыгэ Республиктэмкъэ и Гъэлорышланлэ ичылгэ отдел ишацэ игуадээ.

Урысые Федерации и Президентэу
Владимир ПУТИН

Москва, Кремль
гъэтхапэм и 5, 2021-рэ ильэс
N 136

Адыгэ Республиктэм и Лышьхъэ иунашъу

Рэзэныгъэ тхыль фэгъэшьошэгъэнэм ехъылгагъ

Мэkyу-мэшым изыкъегъээтын илахь зэрэхишыхагъэм, общественне юфшэнэм чанэу зэрэхлажьэрэм афэш Тыгъужь Анзаур Хыисэ ыкъом — пенсионерым рэзэныгъэ тхыль фэгъэшьошэгъэнэу.

Адыгэ Республиктэм и Лышьхъэу
Къумпыл Мурат

къ. Мыеекъуапэ,
гъэтхапэм и 10, 2021-рэ ильэс
N 44

Зэпахырэ узэу дунаир зэлъызыкъу гъэм ыпкъ къикъыкъэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэхэр зиэ режимым тызытехъэм ны мылькум къыхэхыгъэ ахъщэу мазэ къэс унагъом кыфакторэм игъэпсын пыль шапхъэхэм зэхъокыныгъэхэр афэхъуагъэх. Нахыпэкъэ ар къызэраташтыгъэхэм икъэрыкъэу тхыльхэр атыжынхэ имыщыкъагъэхуу Пенсиехэмкъэ фондым афигъэпсыжыштыгъ.

Джы гъэтхэпэ мазэу тызыхэхагъэм и 2-м къыщуублагъэу ыпэкъэ зэрэштыгъэм тэхажых. Унагъом ны мылькум къыхэхыгъэ ахъщэр мазэ къэс кыфаклоным пае лъэу тхыльыр ытынэу мэхъу. Ар Пенсиехэмкъэ фондым интернет нэклубгъо щигъэпсыгъэ «унэе кабинетым» е къэралыгъо фэл-фашэхэм япортал ашитын ылъэкъыщ, МФЦ-м, цыфхэм юфдээшлээрэ къулыкъум якулээмэи яхыщ.

Шыгуу къэдгээкъыжын, мы ахъщэ тынэр къелэцыкъум ынныжь ильсийн охууфэкъэ кыфакто. Ар ыгъэпсынм пае ильэс къэс лъэу тхыльыр унагъом икъэрыкъэу ытыжын фаеу щыт. Аш нэмыхыкэуу нытыхэм ыкъи къелэцыкъум мазэм гъотэу ялэр къэзывшыхытэрэ тхыльхэр ишцкъагъэх.

Арэу щытми, унагъохэм янахыбэм ар къаушыхытжын имыщыкъагъэу хууѓэ. Мы ильсир къызихыагъэм къыщуублагъэу Пенсиехэмкъэ фондым испекциалистхэм ежь-ежырэу унагъом игъот зыфэдизир зэрагъаш. Аш фэдэ тхыльыр къэзигъэххазырын фаеу хууѓтэрэ дээм къулыкъу щызыхыхэрэр, къэгъэнэжъаклохэр, полицием е нэмыхыкэуу үлэшыгъэ структурэхэм ахэтхэр ары.

Адыгейм щыгсэоу мы ахъщэ тынэр зыгъэпсыгъэхэм сомэ миллион 48-рэ зэкъэмкъэ зэхэубуягъэу афатуулжыгъ. Унагъом игъот аш исым пэпчъ тегошагъэмэ, зы нэбгырэм тэфэрэр сомэ 20808-м емыхьурэмэ мытынэр агъэпсынэу фитынгъэ ялэр мэхъу. 2021-рэ ильсэымкъэ мазэм унагъом къыфаклонштыр сомэ 10060-рэ.

УФ-м Пенсиехэмкъэ ифонд и Къутамэу АР-м щыэм ипресс-къулыкъу.

ЕхъулЭныгъэхэм я льабжъэ

«ИпэжыпIэкIэ жыпIэнумэ, егъэджэныгъэ-гъэсэнгъэм къару нэхьышхъэ дыдэу хэлъир абы хэт дэтхэнэри — егъэджакIуэри абы и нэIэм щIэт ныбжыщIэри — зэлIалIэ Iуэхум ехъулIэногъэ къыпекIуэну зэрышыгугырщ.

А гурыштәр ләжынгъәм хә-
мылтмә, абыхәм зәфлах псори-
мыхъэнэншә мәхъу, йүэхум
узыләпзышәу хәльри хоктүэ-
сыкы. Гугъу зэрехъам гүфләгъуэ-
кызызрепкүәнур зи фәш хъу-
сабийраш пщедейрей маҳуәм
зи гур қабзәу, зи лъэр жану-
хыхъәфынур. «Сә мы йүэхур
спъекаш!» — псальхәр зыхуә-
арәззыжу, игукә нәхъ мыхъуми,
еджактүәм зыжкиләжамә, ар-
педогогикә ләжынгъәфл зәфләхә-
хъуауә араш, зыгъеззә са-
бийми ар абы хуэзыгъәуша-
унэтлактүәми я зэхуәдә тектүэ-
ныгъәу».

Апхуэдэй къельтытэ Дэзэл-къу ѿ ѿнальэм хиубыдэ Къар-мехъэблэ жылэм дэт курит школ N2-м и егъэджаклуэ — Сонэ (Гъэунэ) Риммэ Хъэсен и пхъум. Егъэджэныгъэ-гъэсэнгъэ Іэнат-тээм ильяс 35-м нэсауэ пэрьтщ Риммэ икли зы маҳүи къэхъуа-къым ар и лэжыгъэм ѿтезэ-ша, фъэмифly дерсым ѿщыгъя. Апхуэдэ Iуэху зехъэк'ем и лъабжъэр егъэджаклуэм и І-щлагъэм, сабийхэм яхуйэ лъаг-гуныгъэ къабзэраш, бъэдэль щэнгъэр и гъэсэнхэм я пащ-хъэ щрилхъэк'э, езыми зыдэ-лажъэхэми зыхащэ гурыщэраш.

— Мыхъэнешхуэ иләштүү
Інат!эм уфызғы упэрыйхъеу ар-
кызыыхъетыншэу зэрепхъэкы-
ным ухущ!екъуу ущтыным.
Псом хуздэжкъым уи ләжыгъэр-
цыхум, сабийм епхамэ, — и
гупсысэхэмк!э къытдогуашэ.
Сонэр. — Абы и лъэнышкъуэкъе
сэ насыпыф!эу зыкъызольытаж
— сабийхэм сазэрыдэлжэкъэним
сихуэпащ!эу школым сок!уэ,
нэхъыфу сэ схэлъымки ихъуре-
ягък!э щыслъагъум фымки си
гъесэнхэм сахуэупсэну сыцло-
хуэпс. Апхуэдэ си гурыш!ехэр
щ!агъэбыдэ езгъедж анэдэль-
хубзэмр лъэпк! литературамэрэ
ныбжыщ!ехэм ящыщ куэд
дихъэхуу зерислъагъум. Я ныб-
жым теухуаэ жып!эмэ, еджэ-
ныраш школак!уэхэм нэхъ къа-
лэнышхуу гъаш!эм щаэр. Дауи,
унагъуэм щызэф!ахыпхъэ
ләжыгъэми мыхъэнэ ямы!еу
жыс!эркыым. Ит!ани, еджэним
щызы!эрагъэхъэ ехъул!еныхъэ-
хераш сабийм и щхъэм хуи-
щыж пщ!эр зы!этыр, абы къы-
хуаш! гульытэм хэзыгъахъуэр,
адэк!э къыпэещыиль гугууехъэм
зерипэлъэшыфын къарууш!э
къыхъэзилхъэр. Апхуэдэ гура-
щэхэр зи гум иль щ!эблэ къэ-
гъэтэджынымк!э егъеджакуэм
и!э мыхъэнэр къыпхуэмилъы-
тэнш. Курит школым адигэбзэр
щезыгъэдж йаш!агъэл!хэм я
пщ!эрильхэм иджыри къыхохъуэ

сабийр хэкупсэу, и андэлхүб-
зэми щальхуа щынальэми я
кышхьэшыжакууэу гъэсэныр.

Егъеджаккуэм илэ апхуэдэ гупсысэ дахэхэм я къежьаплэр ар къызыхэклэ унагыуэрз эдэшшийэр. Риммэ Къармэхэблэ къуажэм къышцалхуащ. Ар къыщыхъуа унагыуэр адыгэ хабзэрэ нэмисрэ зэрыльщ, щлэнгыгээм пшл щыхуащщ. Абы и адэ-анэу Гъэунэхэ Хъэсэнрэ Масирэтрэ Мухъэмэд зыифлаща я щалэ закъуэри япхъухэу Мусльимэт, Фатимэ, Риммэ сымы къягэ-тэджаш а лъэпкь фыигуэхэр я гъуэгъэльягыуу. Зэрыбыныиплым я нэхъышщ дыдэ Риммэ еджэныр хъарзынэу къехъулзэу, жылагыуу йуэхухэми хуэжжиджэру школ гъашчэр ирихъеклащ. Предмет псори фыигуу ильгамуми, адыгэбзэмрэ литературэмрэ и гум нэхъ къыдыхъэрт пщащэм икчи и мурадт курьт школ нэужжым адыгэбзэмкэ егъеджаккуэлэ ѹщлагъэм хуеджэну. Риммэ зэрыжкилэжжымкэ, апхуэдэ хэхиньгэ ишцынымкэ щапхъе хуэхъуат анэдэльхубзэр я къуажэ дэт школым ильэс куэдкэлэ шезыгъеджа и адэшхуэ Гъэунэхэ

шсын веджэ и адсуулж түүнчлэх Ахьмэдр Риммэг егъеджаклууэй ила, идкы ди Къэбэрдей-Балькъээр радиом и адыгэ къудамэм и лэжжаклуэ, журналист цээрлиүэ Maxuэлл Хъэджэтрэ. Абыхэм я жылээм тету, пашац цыкликүр 1986 гъэм шлэгтийсхваш КъБКъУ-м и

тхыдэ-филология факультетым и урысыбээ-адыгэбээ күдамэм. Куэд дэмыкүн школым лэжьаплэ уващ, зэрэлжээм хуэдэурийн еджэнээр зэфлихаац.

Зыхуеджа Іәштәгъэмкіә щіз-
ныгъе нәхъышхъе зэзыгъезгу-
та Риммә зыщіхъуәпса Іәнатіэм-
щіәх дыдәу йузегъащ. Иригъаджә-
сабийхәри, къыдәлажъәхәри,
школым и унафәшхәри дахъәхат-
егъеджакуә жыдҗәрим икін-
гумызагъәм и йуеху зехъәкіем.
Дерс зэлүхахәр щіәх-щіхъуәр-
езыгъекүеқ, ләжъыгъәм щіә-
щыгъуагъе гуэрхәр сый ѡыгъуи-
хәзыльхъәну хуштәкъу егъеджакуәм
сабиипсәм и йункыыб-
зэлүхүр псынщіәу къигъуәтащ.
Абы зерыжиіемкіә, дәтхәнә-
цихұми, и ныбжымы къызылхәкла-
льәпкъыми емыльытауә, пщіә-
хуәштіпхъәщ. Сабийм, псом-
хуәмымыдәу иджыреи щіәбләм,
зыхегъәштіән хуейш зәфіләк-
зәрыбгъәдэлтүр, науәми щәхұ-
ми зәчий гуэр зәрыбгъәдэлтүр.
Егъеджакуәм и қыаләну қыелты-
тә а зәчийр къәхутауә адәкін-
зегъәужыныр. Апхуәдә ләжъә-
кіәм фығыуә куәд къыхудәкүащ.
Сонәм.

— Методикә и лъэнныкүуәкіә
Іәзагъышхуә хәлтүу еухуә Сонәм
Риммә и урокхәр. Зи ләжъыгъәм
хуәпсәхъәләл егъеджакуәм нәхъ-
Іәмал щхъәпәхәр къигъесәб-
пурә, и еджакуәхәр предметым
сый хуәдизкі зәрыдригъәхъәхы-
ти.

ным хэтт. Абы и лэжъэклер хуэгъэпсац дэтхэнэ сабийми и зэфлекихэр науыс къеэшыным. Езым и лэжыгъэ бгъдыхъэклэхэр луэхум хипщеклерэ, егъэджаклуэм школаклуэхэм ялэ зэфлекым зргъэуж. «Сабийхэм я гупсысэм лъэнныкьюэ куэдкэ зетгээужын» технологиешлэр лэжыгъэм хэпща хъунымкэ луэхугъюэ куэд ирэгъэклиэкл. Еджаклу цыкликхэр егъасэ, луэхугъуз гуэрхэм кэлэлтынлифу, кхаутэфу, зрагъапщэфу, я еплтыкэхэр хъэкъыгъэ хэлльу къагъэлзэгъуэфу, къазэрьщыхуар жалэфу. А луэхугъюэ псори сэбэг мэхъу сабийхэр езым я акъыл-кэ тэмэму гупсысэфу, нэгъуэщым щымыгугъу и ныбжье елтытакэ сыйт хуэдэ луэхуми жыджеэр бгъэдэувэфу, — жеэ Къармэхъэблэ дэт курыт школы N 2-м и унафэц! Мэргүүш Фатимэ. — А псоми я щыхъэт науыещ егъэджаклуэм и ехъулэ-ныгъэхэр. Къэтштэнци, иужжрей ильэс зыбжанэм къэхъуакым Сонэм и гъэсэнхэр республикэ район зэпеуэхэм жыджеэр шыхамыта абыхэм я утыку

шыкхэмгүй, абылхэм я утыкуу щэнэгъэфлүүр кынчагъельгашуу рэ текүүнэгъэхэри кынчахь Римми абы иригдажэ ныбжы-щэхэри ехүүлпэнэгъэ ялэу зынхэтажэм ящыщ «Адыгэ дуней», «Си бээ — си пээ, си дуней» «Радиожурналист ныбжыщээ» республикэпсо зэпеуэхэр, «Псо-

ри сціэну сыхуейщ» Сабий акылысыфіләхәм я дунейпсо зәхъәзәхуәр, «Сыщаљхуа си щынальз» щыуәпс-хәкурыдж эстафетәр, тхылъеджәхәм я щынальзепсо конференцыр, нэгүеәштхәри.

Луэхшцаплэм и пашэр апхуэдэу гу зэхуяхкэ иrogушхуэ Сонэм хуэдэ егъэджаклуэфл школым зэрыщылажьэм. Луэху зехъэкэ дахэ зыбгъэдэль, класс унафещхэм я школ зэгухъэнгъэм ильэси 6 льандэрэ и пашэу щыт егъэджаклуэм и нэлэм щлэтш класс гупит!. Абыи кье-гъэльягьуэ Риммэ унэтлаклуэфлу, гъэсаклуэ Ызэу зэрыштыр. Пэжу, щлэблэр фыым хуэзыущий, щлэнгыг зээгъэгүэтыным хуэзыгъэпабгъе цыху зэплээзерыт гупым яхтыныр куэд и уасэш.

Сонэ Риммэ утыку ириша сабий жыдажэрхэм я бжыгъэр күэд мэхьу. Абыхэм яхэтш я егъэджаклуэр щапхъэ зыхуэхъуу абы и пъагъуэм ирикүүнэыр къыхээзыхаҳэри. Апхуэдэхэш, къапщтэмэ, адыгэбзэмрэ лите-ратурэмрэ республикэм и курый школхэм мы зэмнамын щезы-гъэджхэу Чыржын Раметэ, Гугъуэт Іэмирэт, Лу Фатимэ сымэ, нэгъуеәш!хэри. Егъэджаклуэм ноби и мащэкъым зи эзфлекъым иригушхуэ, ирилагэ ныбжыш!хэхэр. Андэльхубзэклэ ябъэдэль щэнэгъя куур зэпе-уэ зэмьн!пэужыгъуэхэм я уты-кушхуэхэм нобэ къыщағъелья-гъуэ Риммэ и еджаклуэхэу Къешэж Марат, Мэкъуауэ Ли-анэ, Кумыш Элинэ, Мырзэкъян Ларинэ, Лыхъ Алинэ сымэ. Абыхэм зы!ерагъэхъэ ехуул!э-ныгъэхэм Сонэм и лъэр нэхъри нэхъ жан еш!, лэжыгъяш!хэхэм трегъэгушхуэ.

— Уйгур үи псэрэ зэхуаэ ушмытуу, шылэнгээ инрэ гулагъ мыкүүэштэрэ пхэмыйльу сабийхэм уадэлэжьефынкуым. Ар зэшхъ хуунур макъ уимылэу уэрэд жыпілену утыкум укыихъеннаращ, — жеэ Риммэ. — А гураашуу лажъэ дэ, егъэджаклы-эхэм, сыйкін щигъэккүэни чэнджеццэгъуфы кытхуухыу ди школым и унафещхэр. Абыхэм сый щыгъуу кырдаалыгъщ анэдэлтхубзэм и пшіэр къеэтыным хуэгъэпсауэ школым къышетхъэжъе йуэху дахэхэр, езыхэри щилэх-щилэхуурэ мэхъу абыхэм я жэрдэмшлакүэ.

Зэфүх лэжьыгэе өкүлм хуоклыг Риммэ и щыбагь кыыдээт унагьуз дахэри. Абырэ и щхээгүсэ Вячеславрэ зэгургууэрэ зэдээгүэжрэ, пшлэрэ нэмэсгрэ яку дэлтуу кызындоогууегурыкүэ ильяс куэд лъандэрэ. Абыхэм къащэхъуаш хыдажбэзиц: Маринэ, Іасият, Элинэ. Бынхэм ящыш дэтхэнэми курит школри я щлэнгээм адекэ щыхагъэхъуа еджапэ нэхъяцхъэхэри фы дыдэу къаухаш. Маринэ КъБКъУ-м и медицинэ факультетыр, Іасият — экономикэ къудамер къаухауз мэлжээ. Ахэр унагьуз хуяаш. Хыдажбэзхэм я нэхъяцшэ Элинэ ди университетым щлэсч, юрист Іещагъэм хуеджэу. Къащэхъуа щлэблэм я ехүулэнгэхэм я гур дэгүфлэу, зыпэрт һенатэхэм езыхэри щыщапхъэу мэпсэү Сона зашхэгъусахар.

Сонэ зэшхэгүүсэхэр.
Шынальт өгжэджэнэгээ-гээ-
сэнгийгээ 1энатлэм хэлхэвэны-
гээфл хуэзыщ Сонэ Риммэ
дохьуухы узыншагээ байдэ 1иёу,
унагьуэ насындрэ 1энатлэм кърит
дэрэжгэхуэрэ щымышлэу күэдрэ
лэжьену, псэуну.

ЖЫЛАСЭ Маритэ.

Бзэр мыкIуэдмэ, лъэпкъри псэунущ!

Ди бзэр адигэбзэш, анэм къыддильхуаш. Дэтхэнэ лъэпкъ къыхэкъами и къалэнщ езым и лъэпкъ хабзэр, щэнхабзэр, и бзэр ихъумэжыну. Дэри абы дытетщ. Ди-Іещ адигэ хабзэр. Адыгэ хабзэм и лъа-псэр адигагъеращ. Іэдэбайр, цыхугъэр, нэмьысыр, укытэр, напэр... А фыгъуэ псори къытхуэзыгъеща, тхуэзыхъума ди нэхъыжыфхэм фыщішхуэ яхудощ.

Ди бзэр хъумэнымкэ, зегъу-жынымкэ лэжыгъешхуэ ягу-щлауэ зи цэр дыщепскэ ди тхыдэм хатхахэм ящищ Пашэ Бэчмырэ, Щоджэнцыкъу Алий, Нэгумэ Шорэ, нэгъуещ куэди. Адыгэ литературэм деж абыхэм зэштагъэна мафлэр ди гум яопсэ, ди псэр егъехуабэ. Ноби а мафлэр ужыххым. Щэблэм ар нэхъри зэштагъапльэ. Ди гуапэ хуаш Бемырэ Зураб, Абидокъуэ Люсанэ, Чэнджешауэ Артур сымэ литературэм хуэгъезауэ яхъулэнгъэхэр... Бзэр тэшкъыр къэзубыдыхъи зыхузэфлакъем ящищ, Тхэшхумэ иригъэфлакъуэ, я пса-льэр нэгъуещ лъэпкъхами нахъесу, адигэм ди цэр фыкъе гъяшшуэ!

Адыгэбзэр мы дуней псом ныбжышхуэ зиэ бзэхэм зэр-а-щым и щыхъетщ США-м и конгрессым и библиотекэм ныбжышхуэ зиэ лъэпкъу къагъельгъетуа 32-м япэ сатырхэм адигэр зэрхъетыр!

«Нэгъуещ лъэпкъым и бзэр ильеситл-щыкъе зээгъэцыхуф-нуш, ауэ си бзэр сыпсэухуукъе зээгъэшшэн хуейш» жиэгъаш венгр еджахъешхуэ Месарош. Мис а псальэ пэххэм адигэхэри дытетыпхъещ, дгъэзшлапхъещ.

Дэтхэнэ зы цыхуми и бзэр иштэжын хуейш. Араш адигэ литературэм и лъабжъэр зы-гъетылъахэм ящищ Щоджэн-цыкъу Алий «Зи бзэр зымырдадигэ сабий щылэн хуейкъым», — жэуэ щитхыгъяар.

Ди еджаклэр къапштэмэ, апхуэдэ гуныкъуэгъуэ диецкым. Шапхъе къэсхынчи, е 5 — 6-нэ

классхэм еджаклуэ цыхкъуит хэшш, пэштэдээ классхэм бзэр шамыджауэ. Арами (Куэбл Саидэрэ Тохъутэмыххэ Даянэрэ) фы дыдэу пыльщ а луэхум. Дистанционнэу дыщеджами, Даянэ и лэжыгъэхэр псом япэ дыххунукъымкърегъехь, литературэмкли апхуэдэш.

Къинэмышлауэ, лъэпкъыбзэр хъумэным хуэгъезауэ луэхугъуэ зэххумыдхэхэр еджаклэм щидогъаклуэ зэпшт. Апхуэдэ зыуэ, лъэпкъыбзэхэм я Махуэм хуэклуэ «Бзэррабэ, си адигэбзэ» зэпеуэр едгъаклуэкаш. Абдэж гуххэхуэ усэ къыщеджащ Хъэжмусэ Айнэ, Альтэдокъуэхэ Имран, Іэсида, Утемышхэ Миланэ, Амалие, Айкілэпш Элинэ, Къебэрдей Иэдэм, Къардэн Идар, Ашыбокъуэ Данэ сымэ.

Мы еджаклуэхэр «Родные языки России» Урысейпсо ак-цэми хэтащ, сертификатхэмрэ медалхэмрэ къыхурагъэхыяш.

Шпет Густав жиэгъаш: «Бзэр-раш лъэпкъым и псэр зыхъельыр. Абыхэм я бзэр я псещ, я псэр — я бзэш»...

Уахуозэ адигэ куэдым урсызбэхъе мыхъумэ зэмьтсал-льэу. Ар ди жагъуэ мыхъуу къанэхъим.

Исландие къэралыгъуем уна-ф щхъеххуэ къыщахъаш хамбэзэхэм къыхэкъла псальхэхэр я бзэр хамгыгъихъену. А уна-фэм щэлтурэ, мы зэманим Исландилем я бзэр дунейм щин-нэхъ къабзэ дыдэу къызэтен-науэ къалъытэ. Мыбы дэри дегупсысыпхъещ.

Ди лъэпкъым и анэбзэр — адигэбзэр мыкъуэдыхъынным таухуаш адигэм, адигэбзэм

зи гур хуэузу псэуа усаклуэ щэджащ Бемырэ Мухъедин и тхыгъехэр. Икли зэпеуэхэм, нэгъуещ луэхугъуэхэм абы и цэр куэдрэ къыдоуэ:

«Зэгъаш: зи бзэр зыфлэ-күэдым

И анэр хуэдэш флэклуэдам».

Мы дунейм анэм нэхъ лъа-пэ щылэхъым. Бзэр анэм зер-репхар, ар зэрэнальхъутнал-мэсэр зыщидгъэгъупшэ ху-нукъым.

Теклүэнгъэм и Ильэс 75-м таухуаш луэ усэ къеджэнымкэ онлайн-зэпеуэз дыхэташ. Ашыбокъуэ Данэ (Бемырэ М. и усэ «Заум э таухуа балладэ»), Уте-мыш Амалие (Къэгъырмэс Б. «Заулым и псыльэ»), Альтэдокъуэ Іэсида (Жантемыр М. «Уахътыншэ полк»), Утемыш Миланэ (Гъуэшкъуэ Хъу. «Теклүэнгъэм и махуэ»), Къан-къуэш Даринэ сымэ гум хыхъуэ къеджащ. Москва къалэм къи-кыу, фыщэ тхыльхэр къа-іэхъяш.

«Зыуэ щыт Урысей» партым и хэгъэтуу къудамэм и лыкъуэхэр дигъусэу «Теклүэнгъэм и Ма-

хуэ» диктантыр ттхащ. Ар нэхъы-фу зыхузэфлэклэ нэрыгибгъум фыщэ тхыльхэр къратыжащ...

Егъеджаклуэри адэ-анэхэри апхуэдэ луэхум дыщымыгу-фыкъыу къанэхъым. Сэ къыз-бгъэдэкъу, анэ-адэ куэдым

фыщэ яхузощи сабийр егъэ-джэнымкэ, гъесэнгъэ нэс хэлъынхъимкэ дэлэпкъуэгъу къызэрхъумкэ.

Къапштэмэ, Эрсакон еджаклэм и цэр фыкъе жрагылэ еджаклуэ куэдым. Ди еджаклэм щэдгэлакъуэ, Москва, Ставрополь, Мейкъуапэ ишхъэ еджаклэхэр къыщаури, а къалэнхэм къагъэнэжауэ щылажъэр куэдш. Сыт хуэдэу адигэбзэр ягъэ-шерыуэрэ абыхэм: Къадыр Александэрэ, Дыщ Залинэ, Чыр-быж Альбинэ, нэгъуещхъеми.

Къебэрдей Алине — щэ! Дап-щэрэ район, республикэ зэ-пееуэхэм, олимпиадэхэм япэ увыпэхэр къышихъу щыта абы!

Газетми, телевиденэми мы-зэ-мытэу къыщахъэлгъяш. Хуабжуу гу къабзэ, адигэпэ зиэш.

Апхуэдэш Ашыбокъуэх Ди-

анэ (иджыпсту Ставрополь дэт медицинэмкэ институтын щоджэ), Динэ, Данэ сымэ. Мы пщащхэми адигэбзэр фыуэ ялъагъуу, сый хуэдэ луэхугъуэми жыджэр хэту щытащ. Ар зимиусас щылэ?!

Адыгэ хабзэр, адигэбзэр фыгъуэу щылэм я лъабжъэц. Псалъэ луц, шэрыуэ куэд диец нэмьысм, хабзэм, бзэм, ақылым таухуауэ. «Бзэ зими-їэх лъэпкъыр лъэпкъыжъым» жыхиүлэри абы щыщ.

Щыхъ зиэ ди егъеджаклуэхэр, фы куэдкэ дызыщыг-гүгь ди еджаклуэхэр щыдилэклэ, ди флэш мэхъу адигэбзэр дунейм зэришшунур. Адыгэ лъэпкъыр Тхъэм иригъэлакъуэ! Бзэншэ, лъэпкъынша дыххуну-хъым. Догугъэ ди бзэ дахэу пшынбэзэу гур зэштээзшлэтиэр нэхъри нэхъ лъэшу дунейм куэдэр тетыну! Бзэр мыкъуэдэм, лъэпкъри псэунущ!

НАРТБИЙХЭ Хужъэ, Эрсакон къуажэ еджаклэм адигэбзэмкэ и егъеджаклуэ, егъеджэнгъэм и отличник, ишхъэ іашшагъэ нағыщэ зиэ.

Адыгэбзэ

Си гъатхэ дыгъэ къуэмыхъэж, Си гукуудэж, си гурыфыгъуэ, Дунейр уэрьиншэм ныгъуэхъешт, Узишэ зыми семыгъуэ. Узишэ зыми семыиж — Абыкли, си бзэ, уэрщ си щапхъэр: Сэ уи беягъкли сибениж. Адрейхэр сщэнуи сыхуопабгъэр.

Уэрьиншэм гъашшэр шхын мышут, И іэфли флэли зыхээмыхъи, Мо дыгъэ къэлсыр щхъэклуэ шут, Абдж къызэрхъялут вагъуэ мышшэр. Жызылэ щылэц пасальгъэху Уэ къэбгъэшшэнур къэбгъэшшлауэ, И пасальэ кълпэр зэрихъэху Уфлэмыгъуэху, къолбэжъяуэу. Сэ зы дакъыкъи семыдэу Абы я пасальэ мыжъэ-мывэм — Къуршылс ежхэхир хуэшхъым дэгү Абы зыгуэрым хидза мывэм.

Псыр тожки, мывэхэр къонэж, Гъуэгү зэрхтэхъэрэ и псыпэр, Зэринэклэр абы гъунэжж Мывэ пкэлхэйрэ щхъэдхылэу. Си адигэбзэ, уэ улъэшщ, Зи зэманигъуэу угурхуэш, Цыхугу дэтхэнэри къотэш, Уэ ущаабзэклэ ѡрхуэу. Зэм, си бзэ, уохури уэ жъгъыру, Адыгэ пшынэу, уобзэррабзэ, Зэм, къызыкъуохри уи къарур, Абы зыгуэрым хидза мывэм.

Анэ быдзышшэу, уэ улэфлэ, Ущыщхъэшыскэ сабий гущэм, Гухээр уэрэди жыбоэф, Зэригъэдээхъыу пщащ гущшэр. Уэ, уафлэжъгъеими къэбгъэшшаш Зэрьидунейиуэ зэджэ «Нартхэр», Гээ минхэр, си бзэ, уэ бгъэшшаш, Иджыри машшэхъым уи натэр... Си лъэпкъым щэблэ къыщхъяш. Насыл вагъуэбэу ужъэхэлсэу, Я нэхъ тхъэмыхъим ар щыхъуам Урел эу, си адигэбзэ!

Ибайныгъэ арегъашэ

Бзэр лъэпкъым ыпс, ыльапс. Ныдэльфы-бзэр зымышэжырэр лъэпкъынчъэ мэхъу. Дунаим кытхеуагъэ пэпчь иныдэльфыбзэ лъым хэльэу къехъу, ау зиакъыл мыуцугъэ сабый цыклюр зэхихырэ бзэм төхъэ, рэгущылэ.

Гухэк нахь мышеми, къалэм дэс адигэхэм яныдэльфыбзэ мэклэ-маклэу чанэ, урысбазэкэ зэдэгүшүйэх.

Мыгу Анжелэ ильэс пчагъэ хъульяу къыткъеххъэрэ сабийхэм адигабзэр аргаашэ, тильэпкь ишэн-хэбээ дахэхэр ахельхъэх. Цыклю зэхъум щэфэн-щэжынным зығигъэзэнэу фэягъ, ау кълэгъэдже унагъо къызэриххъагъэм ыпкъ къыкъылэ мы сэнхъатым ыгукъэ зэрэфэшагъэр къыгургуягъыкы ишынгъэ гъогу рипхыгъ. Янэ ильэс пчагъэрэ кълэплю кълэцыкъу ыгынпэм щилэжъагъ, ятэ гурит еджаплэм кълэгъаджэу үтгъ, ятшэу Кыкъу Хисэ композиторэу, музыкальнэ-кълэгъаджэ факультетым икызызэхын зиахышыу хэзэлжъагъэм ашынгъ.

— Сянэжъэу Кыкъу Гощнагъо нью үшэу, губзыгъэу, къудажэм улчэжъээгоу дэсигъэхэм ашынгъ. Адыгэ шэн-хабзэр къытхильхъагъ. Непэ къынэсигъэм чыпэлэ кын сизифэкъэ сыгукъэ зэсэлжокы, «сянэжъ мы чыпэлэм сида ышлэштигъэр?» сэлошь. Сыпшъэшэжъягъ джыри «кълэгъэдже дэтуу пхэкъишт, сипшашь» кысило зэхъум. Ары ыаубытыпэу сферхуугъэр. Зытакъи кын сирекъиэгъожырэп сицынгъэ кълэгъаджэ сэнхъатым зэреспхыгъэр, — elo Анжелэ.

Мыгу Анжелэ Нэшъукъуа дэгурит еджаплэр кызызехым, Адыгэ кълэгъаджэ училищым чэхъагъ, щеджагъ. Ар кызызехым, унагъо ихъагъэу щитыгъэти, Джэдхэхъаблэ дэгурит еджаплэм пионервожатэу үхагъагъ. Ильэсийн аш тоф щишлагъэу Мыеекъуапэ къэлжокыгъэх ыкъи джаш къытшегъэжъагъэу Адыгэ республике гимназием шэлажъэ. Ильэсихэ кълэплю тоф ышлагъ, нэүжым адигабзэмкэ кълэгъаджэу лэжэнэу ригъэжъагъ. Ильэс 23-рэ хъугъэу ыгукъи, ыпсэки фэща-

гадыгабзэр языгъэхъирэ кълэгъаджэхэм атхырэ диктантим тыхэлэжъагъ, сэ сшхъекъэ хэу-къонигъэ хэзымышыхъагъэхэм ашыц сыхъугъ ыкъи Адыгэ Хасэм ишитхуу тхыль къысфагъэшошагъ, — къеуатэ тигушыгъэгъ.

Къалэм дэс сабийхэм адигабзэр ябгъэшлэнэр ыашхэху щытэп, сида пюмэ тыдэ загъезга-гъами зэхахырэр урысыбз. Ашдакло унагъоми ныдэльфыбзэр щамыгъэфедэ зыхъукъэ гущы-ищтхэр хэгъэкъи, къагурумыо мэхъу. Мыщ дэжым кълэгъаджэм ишшэриль хэхъо. Мыгу Анжелэ адигабзэр аригъэшлэнэм пае хэшхъяфыкыгъэ программэмкэ тофеш. Джэгукъэ шыкълэм тетэу иеджэгъу сыхатхэр зэхещэх, ыурыупчэхэр бэрэ егъэфедэх. Джаш фэдэу проектнэ тофшэнхэр, гущы-ищхэр зэхагъэуцонхэр, сурэт диктантхэр атхинхэр, ребусхэр ашынхэр кълэгъаджэко цыклюхэм лъешэу яклас.

— Сэ сшхъекъэ зэрэстъятэрэр, укълэгъаджэ хъумэ, еджаплэм уиегъэджэгъу сыхат

къэлтэу укъычэхъымэ улоффшэн уухырэп. Еджаплэр сшхъэ иль зэпйт, сэ шэныгъэу сэклэлтыр сиклэлэджахлохэм ахэслхъаныр, сиурокхэм гушлохээзэ къялоплэнхэр сипшэрышь шхъалэхэм ашыцэу сэлъитэ. Къыткъеххъэрэз лэужхэм яныдэльфыбзэ амгъэктодынэу, тишэн-хэбээ дахэхэр къахэнэжынхэу, къаухумэнхэу сыйфай, — elo кълэгъаджэм.

Анжелэ ишлэныгъэхэм зэрахигъэхьотын ыуж ит, ыпеклэ пъэкъуатэ. Пилотнэ проектнэ ишуаъекъэ интерактивнэ пкыгъо зэрагъэхьотыгъэхэр ашчанэу егъэфедэх. Иклас аужирэ шапхъэхэм адиштэу гъэсигъэ.

Гъэрекло «Адигабзэмкэ анахъ кълэгъаджэ дэгъу» зыфиорэ зэнэкъокъум хэлэжъагъыкъи хагъэунэфыкъирэ чыпэлэ къыткъихыгъ. Джаш фэдэу мы ильэсым мэзаем «Видеоурок анахъ дэгъу» зыфиорэм хэлэжъагъыкъи апэрэ чыпэлэр къыфагъэшошагъ. Аш нэмыкъиэ конференциехэм ренэу ахэлжъэ, зэлхүгъэ урокхэр, мастер-классхэр къетых. Ригъэджэр кълэгъаджэко цыклюхэри зэнэкъокъу зэфэшхъяфхэм ахэлжъэх, дэгъоу зыкъагъэльягъо.

Лъэпкъым фэгъэхыгъэ мэфакъ тофхъабзэхэм зэкэми Адыгэ республикэ гимназиер ахэлжъэ. Адыгэ быракъым, Адыгэ шуашэм я Мафэхэр ыкъи нэмыкъиэр хагъэунэфыкъых. Адигабзэм и Мафэ фэгъэхыгъэ тофхъабзэу зэхашэштхэр джы агъэхазырх, научнэ-практическэ конференциехэр, йэнэ хурахээр, зэлүкъэхэр еджаплэм щыкъоштыгъ.

Гимназиум музей цыклю щагъэпсигъэу, ижъыкъэ агъэфедштэгъэ ыэмэ-псымэ зэфэшхъяфхэр чиэльых. Кълэгъаджаклохэм тарихъыр арагашээ, шэн-хэбээ дахэхэр къафалатэх.

— Ильэситуулыкъэ узэкъэлэбэжьымэ «Социальное проектирование» зыфиорэ кружокым хэт кълэцыкъухэм ягукъэкъыкъэ музей къызэлутхынэу хүүгъэ. Типашчуу Кыкъу Нурутэ ашкыдьыригъэштагъ. Адыгэ шыкълэпчи, ижъыкъэ зэрэдэштэгъэхээ пкыгъо, адыгэ шуашэхэр ыкъи нэмыкъибэ аш чиэль, — къеуатэ Анжелэ.

Мыгу Анжелэ унэгъо дахэ ил. Исадайхэм цыфыгъэрэ адигагъэрэ зэрэхилхъащтын ыуж ит. Адыгэ бысымгуаш, лъэпкъ шхынхэр иунагъо икъхэрэп. Икъорэлъф цыклюхэм ныдэльфыбзэр зэраригъэштэгъим ыуж ит, урысыбзэм дехыххэм, тэрээзу къамынгъагъами, къыклярэгъэштагъы. Ныдэльфыбзэм ибаинигъэ аргашээ.

ДЕЛЭКЬО Аннет.

Цыфымрэ гъашIэмрэ

ИльэужкIэ къахэшы

ШыIеныгъэм шуагъэу хэлъыр гукIэ зыльэгъурэ цыфым ишIажь уегъэгъуазэ. Хъунэ Аслан кыIорэм уедэу зыхъукIэ, псынкIэу зэрэгушыIэрэм дакIоу, гупшисэ хэхыгъехэр уигъешыщтыгъэх.

шъхьаIехэм къащуублагъэу бэмэ ацI къыриоштыгъэ.

Георгий Безбогинир, Евгений Ловчевыр, Натхъо Адам, Ешыго Сэфэрбый, фэшхъафхэри ильэс зэфэшхъафхэм тренер шъхьаIэу щытыгъэх. Пащхэм бзэ къадэбгъотыныр, уагурыоныр Ioф къызэрыкIоп. А. Хъунэм ишIэрильхэр дэгъоу ыгъэцакIэштыгъэх.

— Тызэгурмыроу за-
гъорэ къыхэкъыщтыгъэм, Хъунэ Аслан зэхэшэн Ioфгъохэр дэгъоу зэри-
гъэцакIэштыгъэхэр тшо-
гъэшIэгъоныгъ, — къе-
тэжы клубым ишащу щытыгъэ Шъхьа-
бэ Сэид.

— Урысюем футболымкIэ изэнекъо-
коу аперэ купым щыкIорэм «Зэкъо-
нагъэр» а лъэхъаном хэтигъ, — elo
клубым итренер шъхьаIэу Ioф зыш-
щтыгъэ Натхъо Адам. — Аслан уах-
тэм дишэрэ администраторыгъ.

Футбол ешIаклохэй Анатолий Абрамо-
вым, Нэгъой Юрэ, Натхъо Адам, Тамаз
Еник, ЗекIогъу Мурат, Аджинджал зэш-
хэм, фэшхъафхэм А. Хъунэр къатегу-
щыIэ зыхъукIэ, ялпэIэсэнгъи, ящыI-
кIэ-псэуки гъэшIэгъонэу уашигъэгъуаз-
щтыгъ.

Аслан иофишIэгъухэм афэрэзагъ.
СпортымкIэ пащхэм Датхъуж Шуман-
фэрэ Джарымэкъо Юсыфрэ къахигъе-
щыщтыгъэх. Цыфыгъэ, адигагъэ ахэльэу

зэрэзекIохэрэр щысэ фэхъущтыгъэх.

Хэгъэгум футболымкIэ исудья цэры-
лохэри Мыекъуапэ къацоштыгъэх. Лъы-
тэнтигъэ афишишызэ, зэукигъум зэрэфи-
хэхъазырхэрэр бэмэ агъешIагъоштыгъ.

Ныбджэгъухэр, нэIуасэхэр

Чыгъ закъоу шьофым итым Хъунэ Аслан фэдагъэп. НыбджэгъушIухэр, нэIуасэхэр илагъэх. «Зэкъошныгъэр» Израиль ит адыгэ къуаджэу Кфар-Камэ зэком, къуаджэм ипащэу щытыгъэ Ацумыжк Налшык ныбджэньшу фэхъуугъ, Мыекъуапэ къыригъэблэгъагъ, иунэ исыгъ.

Ацумыжк Налшык ыкъоу Айбек Адыгэ-
им къыгъэзжыгъ, Мэфэхъаблэ щэпсэу,
унало ил. Айбекрэ Хъунэ Аслан ыкъоу
Муратрэ зэнбджэгъух, зэльэкIох.

— Хъунэ Аслан дэгъоу сшIещтыгъ,
— къытиуагъ Урысюем, Адыгэ Республика-
мэ язаслуженнэ тренерэу Хъот Юныс. — ГукIэгъу зыхэль цыфышуу,
къэбарыкIэхэм ашыгъуазэу псеущтыгъ.
Аслан икIалэу Мурат самбэмкIэ тре-
нэрэу сиришагъ. ПсынкIэу илэпэлэсэнгъэ
хигъахъоштыгъ, бэнэкдо дэгъу хъун
ыльэкъытэу слытэштыгъ. Мурат фут-
болыр къыхихи, «Зэкъошныгъэм» ия
2-рэ команда щешIэу зеублэм, самбэм
хэкъыжын фаеу хъугъ.

Аслан ишIаклохъуу Ритэ адигагбээм
икIэлэгъаджэу Мыекъуапэ Ioф щишишагъ.
Адигагбээр кIэлэджеаклом зэригъэшэнэм
фэшI унагъомрэ еджапIээрэ язэхъын-
гъэ мэхъэнэ ин илэу Ритэ ельтигъ.

Я 17-рэ училищым Хъунэ Ритэ Ioф

Къашъор, орэдьыр

Адыгэ къашъор, орэдьыр Хъунэ Аслан

льэшэу ыгу риҳыщтыгъэх. Мафэ горэм

зэлъашIэрэ артистэу, композиторэу Ан-

зорыкъо Чеслав иорэдхэм ашыц седэ-

иизэ, «Адыгэ макъэм» иредакции

къычхъаяхэ Ацумыжк Налшыкэ Хъунэ

Асланрэ. Сэлам къахи, Аслан нэгушIоу

къашъом хильэсагъ. Иэгу тыфитеозэ ар

зэрэуджыгъэрэ зэдэгъаштыр тшIагъэп.

«Налмэсэм», «Исламыем», «Ошьа-

дэм», фэшхъафхэм яконцертхэм,

Лъэпкэ театрэм икъэгъэлэгъонхэм

яптыныр ишIенгъэ щыщ хъугъагъ.

Къин къэптхыныр, ау сидэу тшIын.

ОшI-дэмьышIеу къэсымаджи, цыфышум

ыгу къытэмьожырэми, уигушыIе шьба-

бэхэр тхъакумэм итых, утшыгъаштыр.

Тхъэм джэнэт къыует, Аслан. Уильэуж

зыми хэкъокIэштэп.

Усэхэр

Синэнэ гупс

Синэнэ гупсэу

Синэнэ клаcэр,

Тыдэ сициIэми

Гум укырэп.

Адыгэбээ

дахэу сэбгъэшиагъэр

ЩыIенгъэм гъозэнэф

щысфэхъугъ.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурбий.

Тиадыгабзэ кЛодыштэп

Тишиуашэ дахэ,

Тихабээ пытэ.

Жъогъо пишIыкIутIур

Огум щешIэты.

Тыгъэр тишиуаштытуу чыр къекIокIыгъ,

Тиадыгабзэ дунаим тетышт.

Волейбол

Я 9-рэ къекIокIыгъор

Мыекъуапэ иволейбол командэу
«Динамо-МГТУ-р» Урысюем изэнекъо-
коу ашышээрэ купэу «Б-м» щыкIорэм
хэлажье.

Я 9-рэ къекIокIыгъор къалэу Шытхалэ
щыкIуагъ. Тишиаклохэм язэукигъухэр
зэфэтхъысыжых.

«Динамо-МГТУ» — ЦОП Краснодар
край — 3:0 (25:17, 25:23, 25:18).

«Динамо-МГТУ» — «Динамо»
Ижевск — 3:2 (25:19, 25:21, 18:25,
25:27, 15:12).

«Динамо-МГТУ» — «Тюмень» Тю-

мень хэку — 3:0 (25:21, 25:14, 25:15).

«Динамо-МГТУ» — «Динамо»
Ижевск — 0:3, (18:25, 23:25, 25:27).

«Динамо-МГТУ» — «Тюмень» — 3:0
(25:17, 25:10, 25:22).

«Динамо-МГТУ-м» итренер шьхъаIэу,
Адыгэ Республика-мэ язаслуженнэ тре-

нэрэу Павел Зборовскэм къытиуагъ
гүетынгъэ ахэлэйтуу тишиаклохэр зэнэ-

къокъум зэрэхэлэжъагъэхэр. Ухумэн

Ioфыгъохэр нахьышIоу агъэцакIэхэу
заублэм, теклонгыгъэр къыдахынмкэ
амалышIхэр къагъотыхэу аублагъ.

Редактор шьхъаIехэр: ■ Зэхэзыщагъэр:

ДЭРБЭ Тимур
ХЬЭШПҮЦИ Мухъэмэд
ТХАГГЭПСЭУ
Уцужыкъу

Адыгэ Республикэм лъэпк
IoфхэмкIэ, ІэкIыб къэралхэм
ашыпсузур тильэпкъэхъухэм
адыгээз эзпхынгъэхэмкIэ йыкI
къэбэр жуутгъом иамалхэмкIэ и
Комитет
Адрессыр: ур. Крестьянск, 236

■ Зыщаушыхъатыгъэр:

Урысюем хэутын Ioф-
хэмкIэ, телерадиокъэтихъэмкIэ йыкI
зэлъыгъэсэйкIэ амалхэмкIэ и Министер-
ствээ и Темир-Кавказ чыпIэ гъэл-
рышIанI, зираушыхъатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

■ Зыщаушыхъатыгъэр:

ОАО-у «Полиграф-ЮГ»,
385000, къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр, 268

■ Редакциер зыдэшыIэр:

385000, къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр: приимэр: 52-16-79, редактор
шьхъаIэм итуадз —
52-49-44, пшьэдэжъыж зыхъыр
секретарь — 52-16-77.
E-mail: adygvoice@mail.ru

■ Пчыагъэр

4472
Индексхэр
52161
52162
Зак. 471